

RECOMPTE HIVERNAL D'AUS AQUÀTIQUES I LIMÍCOLES A LES BALEARS, GÈNER 1999

Vicky HEREDERO ¹, Santiago CATCHOT ²,
Joan Carles PALERM ³ i Oliver MARTÍNEZ ³

SUMMARY. - *Winter census of Wildfowl and Shorebirds in the Balearic Islands January 1999.* Results of the 1999 winter census of wildfowl and shorebirds from 42 localities of the Balearic Islands are summarised. Over 9,400 individuals belonging to 46 species were recorded. The low results are due to the lack of information on the most important wetland, Albufera de Mallorca. However 5 species surpass the last years average of individuals: Lapwing *Vanellus vanellus*, Black-necked Grebe *Podiceps nigricollis*, Golden Plover *Pluvialis apricaria*, Greater Flamingo *Phoenicopterus ruber* and black-winged Stilt *Himantopus himantopus*. Is also remarkable the presence of three Spoonbills *Platelea leucorodia* in Mallorca, in Menorca a Curlew *Numenius arquata*, and two Purple Gallinule *Porphyrio porphyrio* this last species extinguished in the middle of the current century in Menorca..

Key words: Wildfowl, Shorebirds, census, Balearic Islands.

¹ Redacció i compilació. GOB Mallorca, C. de Can Verí 1, 3r. 07001 Palma

² Compilació. GOB Menorca, Camí des Castell, 138. 07702 Maó

³ Compilació. GEN-GOB Eivissa, Via Púnica 50 baixos. 07800 Eivissa

Com és habitual aquests darrers anys, durant el mes de gener es dugué a terme a les Balears el recompte hivernal d'aus aquàtiques i limícoles en coordinació amb el cens internacional promogut per la *International Waterfowl Research Bureau* (IWRB). Els recomptes foren efectuats per ornitòlegs voluntaris del GOB i per personal de la Guarderia de la Reserva Natural de ses Salines a Pitiüses i la Guarderia Forestal d'Eivissa.

COBERTURA I METODOLOGIA

El nombre de localitats prospectades fou de 24 a Mallorca, 9 a Menorca, 5 a Eivissa i 4 a Formentera.

Mallorca: badia de Pollença, Albufereta (Pollença); badia d'Alcúdia, Maristany (Alcúdia); basses de sa Teulera (Petra); els torrents de na Borges i de

Son Real (Santa Margalida); torrent de Canyamel (Capdepera); bassa de Son Navata (Felanitx); estanys de s'Avall (de ses Gambes i des Tamarells) i Parc Natural de Mondragó (Santanyí); s'illot de na Llarga (ses Salines); Salobrar de Campos; badia de Palma; bassa de reg del pla de Sant Jordi (Palma); els golfes de Santa Ponça I i II, i el de Ponent (Calvià); bassa de Lloseta; embassament del Gorg Blau (Escorca). A més, es va prospectar el torrent de Son Bauló (Sta. Margalida), Salines des Palmer (ses Salines) i embassament de Cúber (Escorca) amb resultats negatius. Per primera vegada a l'Albufera de Mallorca, des que es va declarar Parc Natural el 1988, no s'ha fet el recompte, i a l'aeroport de Son Sant Joan (Palma) l'entrada ens va ser negada.

Menorca: Albufera des Grau, Mongofre, port de Maó, prat Bellavista i More-

Taula I. Resultats per localitats: (Results per localities):

Mallorca: 1) Salobrar de Campos; 2) Estanys de s'Avall; 3) Bassa de Son Navata; 4) Golfs de Calvià; 5) S'illot de na Llarga ; 6) Bassa de reg del pla de Sant Jordi ; 7) Albufereta; 8) Altres zones de Mallorca.

Espècie/Localitat	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	-	-	-	10	-	1	-	15
<i>Podiceps cristatus</i>	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Podiceps nigricollis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Phalacrocorax carbo</i>	9	-	1	-	-	-	9	30
<i>Bubulcus ibis</i>	-	-	-	13	-	4	2	-
<i>Egretta garzetta</i>	7	-	-	5	-	-	4	2
<i>Egretta alba</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Ardea cinerea</i>	2	-	1	-	-	-	7	1
<i>Platalea leucorodia</i>	3	-	-	-	-	-	-	-
<i>Phoenicopterus ruber</i>	4	-	-	-	-	-	-	-
<i>Anser anser</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tadorna tadorna</i>	40	-	-	-	-	-	-	-
<i>Anas penelope</i>	7	-	1	4	-	-	-	-
<i>Anas strepera</i>	3	-	-	-	-	-	-	-
<i>Anas crecca</i>	33	-	3	40	-	-	-	-
<i>Anas platyrhynchos</i>	167	163	185	75	-	15	3	13
<i>Anas acuta</i>	38	6	-	2	-	-	-	-
<i>Anas clypeata</i>	6	84	8	5	-	-	-	-
<i>Aythya ferina</i>	-	-	-	11	-	-	-	-
<i>Aythya nyroca</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Mergus serrator</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Circus aeruginosus</i>	2	1	-	-	-	-	-	-
<i>Rallus aquaticus</i>	2	-	1	-	-	-	-	-
<i>Gallinula chloropus</i>	-	-	123	59	-	2	-	49
<i>Porphyrio porphyrio</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Fulica atra</i>	-	-	31	83	-	-	-	238
<i>Himantopus himantopus</i>	102	-	3	-	-	-	3	-
<i>Recurvirostra avosetta</i>	3	-	-	-	-	-	-	-
<i>Charadrius dubius</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Charadrius hiaticula</i>	1	-	-	-	-	-	-	-
<i>Charadrius alexandrinus</i>	104	-	-	-	-	-	-	2
<i>Pluvialis apricaria</i>	-	-	-	-	300	180	-	-
<i>Pluvialis squatarola</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Vanellus vanellus</i>	1200	-	275	-	-	750	120	1
<i>Calidris minuta</i>	108	-	10	-	-	-	-	-
<i>Calidris alpina</i>	97	-	-	-	-	-	-	-
<i>Philomachus pugnax</i>	6	-	-	-	-	-	-	-
<i>Lymnocyrtus minimus</i>	-	-	1	-	-	-	-	-
<i>Gallinago gallinago</i>	14	-	9	-	-	1	-	-
<i>Numenius arquata</i>	7	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tringa erythropus</i>	23	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tringa totanus</i>	53	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tringa nebularia</i>	3	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tringa ochropus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Actitis hypoleucos</i>	-	1	-	-	-	-	-	-
<i>Alcedo atthis</i>	-	-	-	-	-	-	1	-
Total: 46 espècies	2044	255	652	307	300	953	150	370

Menorca: 9) Albufera des Grau; 10) Son Bou; 11) Tirant; 12) Mongofre; 13) Son Saura; 14) Altres zones de Menorca.

Eivissa: 15) Ses Salines; 16) Altres zones d'Eivissa.

Formentera: 17) Estany Pudent; 18) Altres zones de Formentera .

(+ / (): observacions anteriors o posteriors al recompte)

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	TOTAL
33	7	2	-	-	1	-	-	-	-	69
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
19	-	-	-	-	-	19	4	950	3	995
125	4	-	-	-	1	41	1	8	5	234
25	9	10	-	-	-	-	-	-	-	63
6	4	1	1	-	9	9	4	4	2	58
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
10	3	-	2	-	1	12	2	3	2	46
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	-	-	-	-	4	188	-	-	-	196
20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20
-	-	-	4	-	2	36	-	2	-	84
7	4	80	1	-	-	30	-	-	-	135
+	-	-	-	-	1	-	-	-	-	4
74	35	73	4	-	8	30	4	-	-	304
340	25	159	160	15	11	15	4	3	-	1353
-	9	-	10	-	-	1	-	-	-	66
41	42	33	55	19	12	7	4	-	-	316
112	-	-	8	-	-	2	-	-	-	149
-	(1)	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
1	-	1	3	1	1	-	-	-	-	10
-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	5
-	4	2	2	5	+	1	13	8	-	268
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
207	42	144	78	+	30	-	10	-	-	863
-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	112
-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	5
-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	4
-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	11
-	-	-	+	-	19	143	-	30	30	328
-	-	-	-	-	-	94	-	-	-	574
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	4
90	35	115	-	-	-	45	-	-	-	2631
-	-	-	-	-	-	26	-	-	-	144
-	-	-	-	-	3	20	-	-	2	122
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
+	4	-	-	-	7	1	-	-	1	37
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
-	-	-	-	-	-	21	-	1	2	77
-	-	-	-	-	1	5	-	1	-	10
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
3	2	-	-	-	4	19	3	5	5	44
-	-	-	-	-	-	1	2	1	1	6
1120	233	620	329	40	117	789	51	1017	538	9400

Illa (Maó); Tirant i Fornells (es Mercadal); Son Bou (Alaior). Son Saura (Ciutadella).

Eivissa: ses Salines (Sant Josep), ses Feixes (Eivissa), riu Santa Eulària, i bassa de sa Rota (Santa Eulària des Riu), badia de Portmany (Sant Antoni).

Formentera: illa de s'Espalmador, salines de Marroig, els estanys Pudent i des Peix.

Les dades previstes foren entre els dies 10 i 24 de gener de 1999, amb els dies 16 i 17 com a prioritaris. Tots els recomptes foren realitzats des de terra per observadors provists del material òptic adequat.

RESULTATS

En total, s'observaren 9.400 aus, pertanyents a 46 espècies (vegeu la taula I). Aquests resultats tan baixos són a causa de la falta de dades de la major zona humida: l'Albufera de Mallorca. Les espècies més abundants i que han incrementat el seus efectius en el recompte de 1999 en relació a la mitjana dels darrers vuit anys entre 1991-98 (SIJPKO et al, 1992; LÓPEZ-JURADO i ESCANDELL, 1993; MUÑOZ i ESCANDELL, 1994; MUÑOZ i CATCHOT, 1995; REBASSA et al, 1996; RAMIS et al., 1997; HEREDERO, et al, 1998) s'ofereixen a la taula II.

Els resultats per illes és el següent:

Mallorca: es varen censar 4.881 aus, corresponents a 41 espècies. N'excel·leixen tres ocells: la presència del becplaner *Platalea leucorodia*, espècie que per primera vegada és inclosa dins el cens d'aquesta illa; el gran increment respecte als darrers anys de l'ànnera blanca *Tadorna tadorna*, amb quaranta exemplars al Salobrar de Campos, a causa que ha covat en la mateixa localitat en 1997 i 98.; i el mateix succeix amb el bec d'alena *Recurvirostra avosetta*, espècie de presència irregular que cria accidentalment el 1998 al Salobrar.

Menorca: es varen observar 2.459 ocells, corresponents a 34 espècies. Hi destaca la presència d'un exemplar de cùrlera reial *Numenius arquata* a s'Albufera des Grau i dos exemplars de gall faver *Porphyrio porphyrio* al prat de Son Bou, espècie extingida a mitjan segle a Menorca. A causa del seu sedentarisme, pot ser que aquests dos exemplars procedesquin de s'Albufera de Mallorca on es va reintroduir el 1991 i cria actualment amb èxit.

Els recomptes realitzats a maresmes cobertes de vegetació, com cada any, donen registres poc fiables de la realitat, perquè fan difícil la correcta observació de les aus. Per altra banda, els

Espècie	Nombre ex. 1999	$\bar{X}$ 1991-98
<i>Vanellus vanellus</i>	2.631	1.652
<i>Podiceps nigricollis</i>	995	671
<i>Pluvialis apricaria</i>	574	248
<i>Phoenicopiterus ruber</i>	196	55
<i>Himantopus himantopus</i>	112	70

Taula II. Situació de les espècies més abundants i que han incrementat el seus efectius a les Balears en el recompte de 1999, en relació a la mitjana dels recomptes del període 1991-98.

Results of the census of the most abundant species, that had increased their populations at the Balearic islands in the 1999 census, compared with the means of previous years (1991-98).

resultats obtinguts a l'Abufera des Grau són molt baixos en comparació amb altres anys, aquesta tendència és deguda, principalment, a la disminució dels aports d'aigua dolça que l'abasteixen, i, en conseqüència, en augmentar la salinitat, disminueixen les concentracions d'aus aquàtiques. Així ho demostra la reducció dràstica de la fotja *Fulica atra*, tan sols 207 exemplars censats el 1999, enfront als 6.474 ex. registrats el 1976 (CARBONELL i MUÑOZ-COBO, 1980) o els 6.300 ex. de 1979 (ENA i PURROY, 1982).

Eivissa: es varen registrar 840 aus, corresponents a 31 espècies. Hi excel·leix el gran increment del flamenc *Phoenicopterus ruber* a ses Salines.

Formentera: es varen comptar 1.070 aus, corresponents a 15 espècies; n'és la més nombrosa el soterí *Podiceps nigricollis*, que experimenta un augment considerable en relació amb els darrers anys, i que és molt part davall del màxim censat el 1981 en 3.900 exemplars (MAYOL, 1984).

AGRAÏMENTS

Els participants en el recompte han estat: Matias Rebassa, Jordi Muntaner, Antoni Muñoz, Miquel McMinn, Carmen Garcia, Manuel Suarez, Xavier Gari, Juan Carles Muntaner, Pere Dietrich, Joan Riera, Jaume Jaume, Alfons Sastre, Mariluz Garcia, Josep Capo, Ives Hennechart, Vicky Heredero, Josep Esteve Cardona, Jaume Estarellas, Andres Galera, Oliver Martínez, Jordi Monterde, Joan Carles Palerm, Juan Manuel Prats, Miguel Sanchez, Nuria Valverde, Josefa Planells, Alberto Diaz, Linda Gaethe, Santiago Costa, Xavier Álvarez, David Álvarez, Martí Pons, Àgueda Escaño, Oscar Garcia, Santiago Catchot, Frederic Bosch, Bep Mascaró, Raül Escandell, Sergi Cruz, Antoni Pons, Damià Coll, Antoni Escandell, J.J. Carreras, Evarist Coll, Santiago Cardona i Juan González.

BIBLIOGRAFIA

- CARBONELL, M. i MUÑOZ-COBO, J. 1980. *Censo español de aves acuáticas, enero 1976*. *Ardeola* 25, 1978 (1980), pp 3-46.
- ENA, V. i PURROY, J. 1982. *Censos invernales de aves acuáticas en España, enero 1978, 79 y 80*. ICONA. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Madrid.
- HEREDERO, V.; ESCANDELL, R.; PALERM, J.C. i SIJPKO, W., 1998. "Recompte hivernal d'aus aquàtics i limícoles a les Balears, gener de 1998". *Anuari Ornitològic de les Balears* 1997, vol. 12, pp 111-115. GOB. Palma.
- LÓPEZ-JURADO, C. i ESCANDELL, R., 1993. "Recompte hivernal d'ocells aquàtics i limícoles a les Balears, gener de 1992". *Anuari Ornitològic de les Balears* 1992, vol. 7, pp 47-53. GOB. Palma.
- MAYOL, J. 1984. *Concentración invernal de zampullín cuellinegro, Podiceps nigricollis C.L. Brehm 1831, en Formentera*. *Boletín de la Estación Central de Ecología*. Vol. XIII, nº 25: 63-65. ICONA. Madrid.
- MUÑOZ, A. i CATCHOT, S., 1995. "Recompte hivernal d'aus aquàtiques i limícoles a Balears, gener 1994 i 1995". *Anuari Ornitològic de les Balears* 1994, vol. 9, pp 61-67. GOB. Palma.
- MUÑOZ, A. i ESCANDELL, R., 1994. "Recompte hivernal d'aus aquàtiques i limícoles a les Balears, gener de 1993". *Anuari Ornitològic de les Balears* 1993, vol. 8, pp. 61-66. GOB. Palma.
- RAMIS, C.; ESCANDELL, A. i MARTINEZ, O., 1997. "Recompte hivernal d'aus aquàtiques i limícoles a les Balears, gener 1997". *Anuari Ornitològic de les Balears* 1996, vol. 11, pp 51-55. GOB. Palma.
- REBASSA, M.; SUÁREZ, M.; MARTÍNEZ, O. i SIJPKO, W., 1996. "Recompte hivernal d'aus aquàtics i limícoles a Mallorca i Pitiuses, gener de 1996". *Anuari Ornitològic de les Balears* 1995, vol. 10, pp 45-49. GOB. Palma.
- SIJPKO, W.; CATCHOT, S. i LÓPEZ-JURADO, C., 1992. "Recompte hivernal d'ocells aquàtics i limícoles a les Balears". *Anuari Ornitològic de les Balears* 1991, vol. 6, pp. 63-66. GOB. Palma.